

Maletes perdudes de Jordi Puntí

Visat núm. 14

(octubre 2012)

per Víctor Martínez-Gil

Després d'haver publicat dos llibres de relats molts elogiats per la crítica i els lectors, *Pell d'armadillo* (1998) i *Animals tristos* (2002), Jordi Puntí (Manlleu, 1967) ha trigat gairebé vuit anys a donar a la impremta la seva primera novel·la, *Maletes perdudes*.

En aquest lapse de temps, tan sols va aparèixer un relat llarg en edició bilingüe, *Set dies al vaixell de l'amor / Siete días en el barco del amor* (2005, traducció a l'espanyol de Paulino Rodríguez). Per compensar, i també com a part del *modus vivendi* de l'escriptor d'avui dia, durant la seva trajectòria Puntí ha col·laborat en diversos llibres col·lectius, ha traduït al català autors com ara Daniel Pennac, Amélie Nothomb, Paul Auster o John Lanchester, i ha mantingut una presència constant en els mitjans de comunicació, tant en la premsa com en les revistes culturals, en les ràdios i fins i tot en el cinema, amb relats d'*Animals tristos* adaptats pel director Ventura Pons en la pel·lícula *Animals ferits*. Malgrat algunes topades amb autors més joves, es podria dir que Jordi Puntí és un escriptor reconegut per la societat literària catalana des del seu primer llibre, apadrinat en diverses entrevistes per Quim Monzó, li ha estat concedit el Premi de la Crítica Serra d'Or i ja gaudeix d'un cert renom internacional. La seva obra compta amb traduccions a l'espanyol (*Piel de armadillo* i *Animales tristes* en autotraducció i *Maletas perdidas* en traducció de Rita da Costa), però també al francès, l'italià, l'alemany o al croat. *Maletes perdudes* ha repetit l'èxit de les obres anteriors de Puntí. Després haver rebut elogis de la crítica i els lectors, ha obtingut el Premi Llibreter 2010 en la categoria de literatura catalana i s'ha situat entre els llibres més venuts des de la seva aparició.

Maletes perdudes es podria definir com el triomf de l'art de l'artifici. Els quatre fills del camioner de mudances, Gabriel Delacruz Expósito, cadascun d'una dona diferent i convençuts d'ésser fills únics, es coneixen entre ells ja de grans per buscar el seu pare que ha desaparegut. Tots quatre duen el mateix nom adaptat a les llengües dels diferents països on viuen: Christof, de Frankfurt, Christophe, de París, Christopher, de Londres, i Cristòfol, de Barcelona. Una trama inversemblant? El mateix Puntí ha esmentat en diferents entrevistes alguns casos semblants. Ja se sap, però, que en una novel·la allò real no sempre sembla veritable, i de fet allò que fa l'autor, fidel als canons postmoderns, és jugar a mostrar-nos l'artifici literari en tota la seva esplendor. Ho aconsegueix, d'entrada, gràcies a la veu narrativa que ens explica la història: els germans decideixen adoptar una única veu, com en un cor que, tanmateix, no es tanca en les diferents aparicions solistes, ni fins i tot d'altres personatges, com per exemple la d'en Petroli, un dels dos companys d'aventures d'en Gabriel. L'artifici també es fa present en els diversos gèneres literaris que conformen la novel·la: retrats dickensians, novel·la d'aventures (Pegaso és el mític nom del vehicle que porta els camioners, treballadors de la companyia La Ibérica, pels diferents països d'Europa) o *thriller* amb timbes de pòquer i rescat espectacular inclòs per tal de lligar caps narratius. *Maletes perdudes* funciona com un mosaic de ficcions molt ben sostingudes que podrien ser autosuficients, encara que

el fil de la novel·la no es perdi mai. Finalment, trobem el menyspreu pel que fa a la versemblança psicològica; tot li és perdonat al seductor Gabriel Delacruz.

Maletes perdudes parla de la solitud, dels orfes i dels fills únics, dels intents que fan els diferents personatges —incloent-hi els emigrats espanyols escampats per Europa— per anar més enllà de les seves circumstàncies, aferrant-se a aventures detectivesques, eròtiques o passionals, cadascú a partir del joc entre realitat i fabulació que creu més convenient. És una novel·la alegre sobre temes tristos, que juga també amb la nostàlgia, i que té com a teló de fons el contrast entre la Barcelona franquista i l'Europa liberal, una novel·la que es nega a acceptar una visió desorbitada o ideològica de la vida: els camioners que ens retrata són, com els ha definit l'autor, antifranquistes passius, atents a treballar i a sobreviure, allunyats dels herois als quals ens té acostumats darrerament la novel·la de la memòria històrica. En realitat, els traumes, fins i tot el de la mort d'en Bundó, l'altre company d'en Gabriel, són tamisats per la llum de la maquinària narrativa. Alguns lectors poden desitjar-ne més i es poden irritar amb l'aparent dispersió del discurs, però Jordi Puntí és conseqüent amb una filosofia de la vida i de la ficció perfectament meditada.

Traduït per Anna Díaz